

Til SKUP-prisen 2002

Metoderapport:

1. Helge Songe
2. Hardangervidda Nasjonalparksenter
3. Publisert i tidsrommet 1. februar til 18. april, med et lite tillegg 1. og 2. august.
4. Varden, Rjukan lokalkontor, postboks 25, 3660 Rjukan
5. Helge Songe, Milandv. 400, 3658 Miland – 35 09 63 35

6;

a) Når og hvordan?

Hardangervidda Nasjonalparksenter var i realiteten konkurs. Men eierne, kommunene Tinn og Vinje, ønsket ikke å gå til skifteretten. Derimot ville de forsøke å få det hele på fote igjen. Jeg hadde en klar oppfatning om at det var ting i tilknytning til etableringen av Hardangervidda Nasjonalparksenter, både hva gjaldt finansiering og kommunal behandling, som ville gjøre seg dårlig i dagslys. Jeg begynte derfor å undersøke litt, snakket litt med sentrale personer fra den gang senteret ble bygget, og bladde en del i kommunale arkiver. Jeg kan naturligvis ikke med sikkerhet påstå at jeg var årsaken. Men faktum ble i hvert fall at ordføreren i Tinn kommune omtrent ei uke seinere ba kontrollutvalget/kommunerevisjonen om å se nærmere på alle forholdene omkring etableringen av Hardangervidda Nasjonalparksenter – et senter som var bygget to år tidligere og som ble et voldsomt prestisjeprosjekt for den daværende kommuneledelsen (d.v.s. ordfører Olav Ulleren, etter hvert statssekretær i Kommunal- og regionaldepartementet, og nå adm. dir. i KS). I postlista i kommunen fant jeg i tillegg dokumentasjon for at kontrollutvalget/kommunerevisjonen hadde fått penger av formannskapet for å engasjere en forretningsadvokat til å etterforske saken og utarbeide en granskningsrapport.

b) Sentral problemstilling?

Spørsmålet var om den daværende kommuneledelsen hadde ført kommunestyret bak lyset og unndratt vesentlige opplysninger da man i 1999 vedtok å bygge Hardangervidda Nasjonalparksenter?

Daværende ordfører Olav Ulleren og prosjektleder Morten Jødal nektet naturligvis kategorisk for dette.

c) Endret problemstilling?

Ikke i vesentlig grad.

d) Beskrivelse.

I og med at senteret var organisert som et aksjeselskap, var det vanskelig å få ut informasjon. Derfor var jeg avhengig av å knytte kontakter. Dette gjorde jeg både i det politiske miljøet og i næringslivet, f. eks. ved å sørge for å ”droppe innom” der jeg visste at involverte folk var samlet. På denne måten klarte jeg stort sett å holde meg orientert om hva som skjedde, tidspunkt for vesentlige møter, og i stor grad også hva som foregikk (hadde foregått) på møtene.

Allerede 8. februar kunne vi avsløre at vesentlig informasjon var unndratt kommunestyret, ved å trykke faksimile av et brev som var stilet til kommunestyret, som aldri kom fram. Hadde dette brevet nådd kommunestyret hadde det aldri blitt gjort noe byggevedtak. Men i tillegg kunne vi også presentere mannen som hadde sendt brevet, og som kunne fortelle at han rett og slett ble presset av Ulleren/Jødal til å trekke det tilbake igjen.

Det skulle som nevnt komme en granskningsrapport. Og ordfører Berit Stormoen lovde full offentlighet omkring hele saken. Den lovnaden rakk akkurat til rapporten kom henne i hende. Da ble det lagt fullstendig lokk på saken. Sammen med rådmannen gjorde hun et hastevedtak om å sende hele saken over til politiet.

Men ordfører Berit Stormoen kom vel etter hvert til at politiet muligens var feil adresse for saken. Etter nok et tips kunne vi fortelle at hun hadde forsøkt å få saken tilbake fra politiet, uten å lykkes. Og vel en uke etter at saken var anmeldt vedtok kommunestyret å trekke anmeldelsen. Men da sa politiet nei.

Allerede dagen etter at rapporten var oversendt politiet måtte tidligere ordfører Olav Ulleren innrømme at han likevel kjente til innholdet i det omtalte brevet, og at han hadde bidratt til at dette ble trukket tilbake.

Nå startet jakten på den hemmelige rapporten. Jeg prøvde alle tenkelige veier. Blant annet hadde jeg flere samtaler med advokaten som hadde laget den.

I et lukket kommunestyre 15. april skulle den omtalte granskningsrapporten diskuteres. Kampen for hemmelighold fra ordførerens side var imidlertid såpass sterkt at hun ikke tok sjansen på å sende den ut til representantene på forhånd. Hun delte den ut ved møtets begynnelse med klar beskjed om at den skulle samles inn igjen etterpå.

Det var imidlertid flere av representantene i kommunestyret som også var svært kritiske til hemmeligholdet. Disse snakket jeg med både titt og ofte.

Da ordføreren ved møtets slutt skulle samle inn rapporten var det en av mine kontakter som "glemte" å levere den. Lykkeligvis foretok heller ikke ordføreren noen opptelling.

Samme kvelden fikk jeg beskjed om at jeg kunne hente rapporten i ei postkasse i Rjukan sentrum, at jeg måtte sørge for å ta de nødvendige kopier i løpet av natta, og at den måtte legges tilbake i postkasse før daggry.

17. april kunne vi avsløre innholdet i Granskningsrapporten om Hardangervidda Nasjonalparksenter.

Som det fremgår har jeg også tatt med to artikler fra august. Dette fordi vi, takket være en del av de samme kildene som jeg hadde hatt tidligere, kunne avsløre innholdet i det omtalte forliket allerede to dager etter at det var inngått.

7) Tidsbruk.

Jeg jobbet naturligvis ikke med bare denne saken i perioden. Som nevnt er jeg alene på et lokalkontor. Det innebærer masse andre gjøremål. Men jeg kan vel si at jeg hadde saken på dagsorden i mer eller mindre grad hver eneste dag. Og svært mye av kildekontakten skjedde på kveldstid og i helgene. I realiteten blir det vel slik at når man jobber med en slik sak så lever man med den hele tiden.

8) Spesielle erfaringer.

Jeg er som sagt eneste ansatte på Vardens lokalkontor på Rjukan. Dette innebærer at man i stor grad tar seg fram på egenhånd. Men har ikke kolleger rundt seg som man kan jobbe

sammen med. Man kan ikke etablere i gravegruppe i sakens anledning. Men saken ble naturligvis diskutert daglig med redaksjonsledelsen i avisa. Etter hvert som saken skred fram ble nok kommuneledelsens forhold til meg nokså anstrengt. Jeg ble ikke akkurat ønsket velkommen i kommunehuset. Snarer fikk jeg ganske beske hentydninger både fra ordfører og tidligere rådmann om min jakt for å ta rotta på dem. Jeg ble også utsatt for ganske sterkt press fra advokaten som lagde granskningsrapporten. Han var hele tiden ute etter mine kilder. Jeg tør vel si at jeg lå hakket foran ham hele tiden. Men jeg fikk masse positive tilbakemeldinger fra folk flest. Og reaksjonene fra publikum viste at nær sagt ”hele Telemark” fulgte med i saken.

Ellers ble hemmeligholdet, både fra vår avis, fra Telemark Journalistlag og fra Redaktørforeningen, umiddelbart påklaget til Fylkesmannen i Telemark. Nå viste det seg at det var den samme Fylkesmannen som hadde anbefalt kommunen hemmelighold. Dermed ble Fylkesmannen i Aust-Agder utnevnt som settefylkesmann – som naturligvis ga Fylkesmannen i Telemark medhold. Men Sivilombudsmannen har bestemt seg for å ta opp saken. Den er nå omtrent midt i kverna.

Avslutningsvis tillater jeg meg å opplyse om at jeg fikk Telemark Journalistlags pris for 2002 for denne saken. En jury bestående av tidligere journalist Åse Straume, tidligere redaktør Lars Lager Espevalen og tidligere NRK-journalist Bjørn Honerød skrev følgende:

”Det er en enstemmig jury som i år gir prisen til Helge Songe – Vardens medarbeider på Rjukan. Songes artikler om Hardangervidda Nasjonalparksenter representerer gravejournalistikk av beste merke.

For Tinn kommune har denne saken vært svært dårlig reklame og det har rammet både den politiske og den administrative ledelse. Dette forklarer vel de kommunale myndigheters anstrengelse for å legge lokk på saken. Helge Songe har imidlertid ikke gitt seg. Han har hengt på som en journalistisk klegg. Det må ha kostet en del i et lite miljø og for dette fortjener han sin pris”.

Rjukan 17. januar, 2002

Helge Songe